

TEKNİK ELEMANLARIN DEMOKRATİK, EKONOMİK, SENDİKAL HAKLAR MÜCADELESİ

Erdal Apaçık
EMO Enerji Daimi Komisyonu Yürütme Kurulu Üyesi
erdalapacik@gmail.com

Mimar Çetin Ünalın'ın, 1970 ila 1981 yılları arasında faaliyet sürdürmüş Teknik Elemanlar Sendikası (TEKSEN) ve Tüm Teknik Elemanlar Derneği (TÜTED) hakkında, Makine Mühendisi Aykut Göker'in arşivinden yararlanarak hazırladığı, "Teknik Elemanların Demokratik, Ekonomik, Sendikal Haklar Mücadelesi" adlı kitabı Mimarlık Vakfı tarafından yayımlandı. Teknik elemanların sendikal mücadele tarihinden bir kesit sunan yapıt "hazine" değerini taşıyan bilgi ve belgelerle; askeri darbeler, baskınlar, sürgünler, ölümler ve öldürülmelerin yaşandığı bir dönemde de ışık tutarak, toplumsal belleği tazeliyor.

Kitapta, yönetim kurulunun tamamı mimar ve mühendislerden oluşan ve tüm teknik elemanları sendikal bir örgüt içinde toplamaya çalışan TEKSEN ve 1971 askeri darbesi sonrası TEKSEN'in kapatılması üzerine onun yerine kurulan TÜTED'in eylemleri, bildirimleri, bültenleri, basın açıklamaları, düzenlediği kongreleri, örgütlülük yapısına ilişkin arşiv ve belgeleri yer alıyor. Daha fazla belgeye de kitapla birlikte verilen CD'de ulaşmak mümkün. Arşivin dijitalleştirme çalışmalarının da yürütüldüğünü ve belgelerin İnternet üzerinde tutedarsiv.org sayfasında yayımlandığını da belirtelim.

Kitapta yer alan bilgilere göre, TEKSEN kamu kesiminde çalışan teknik personel arasında faaliyet göstermek üzere, 12 Şubat 1970'te İstanbul'da kuruluyor. TEKSEN'in kuruluş bildirisinde sendikaya üye çağırısı yapılırken, teknik elemanları işçi sınıfı ile ayıranlara karşı mücadele edeceği ve hak almanın sendikal eylemlerle mümkün olacağı vurgusu dikkat çekiyor. TEKSEN sadece mühendis ve mimarların örgütlendiği bir sendika olarak kurulmuyor; adında bulunan teknik eleman ifadesiyle, mühendis, mimar, jeolog, kimyager, fen memuru, tekniker ve benzeri meslek sahibi olanlar da kastediliyor. Bu eğitimi almamış teknik işlerde çalışmak suretiyle yetişmiş ve yeterliliği tespit edilmiş kimseler de bu kapsamda düşünülüyor.

TEKSEN'in ne yazık ki topu topu 19 ay gibi kısa bir ömrü oluyor. Üyelerinin

çok büyük bölümünün kamuda çalışması nedeniyle çalışan sendikası olarak kurulan ve tarihsel birikimiyle, özellikle 1990'lı yıllarda kamu emekçilerinin sendikal mücadelesine öncülük eden TEKSEN, 12 Mart rejiminin getirdiği anayasal değişiklikler nedeniyle diğer sendikalar ile birlikte 22 Eylül 1971'de kapatılıyor. Bunun üzerine TEKSEN de diğer memur sendika ve konfederasyonları gibi yapı değiştirerek dernek adı altında TÜTEB (Türkiye Teknik Elemanlar Birliği) ve sonra TÜTED (Tüm Teknik Elemanlar Derneği) adıyla örgütleniyor.

İki darbe arası faaliyet sürdüren TÜTED'in yaptığı çalışmalar kitapta ayrıntılarıyla yer alıyor. TÜTED demokratik ve ekonomik haklarının alınması için yürüttüğü "sendikalaşma" mücadelesini, mitingler, yürüyüşler, toplantılar, forumlarla eyleme döküyor. Bu konuda oluşturduğu, geliştirdiği, topluma ve ilgililere aktardığı bilgileri, süreli ve süresiz yayımları, basın bildirimleri gibi pek çok doküman da kitapta sunuluyor.

12 Eylül 1980'de yapılan darbe ile siyasi partilerin, derneklerin, sendikaların faaliyetleri durduruluyor. Bu baskıcı dönemden zaten fiilen çalışamaz hale gelmiş olan TÜTED de payına düşeni alıp resmen kapatılırken, işçi statüsünde olmayan teknik elemanların sendikal mücadelesi de rafa kaldırılıyor.

O dönem TEKSEN ve TÜTED faaliyetlerinin içinde aktif olarak yer alan TMMOB ve bağlı odaların etkinliklerine ilişkin birçok belge de kitapta yer alıyor.

TÜTED'in teknik elemanların sınıfsal yapısı, farklılıkları ve mücadelelerinin tarihsel gelişimine yönelik düzenlediği kurultaylar ve yürüttüğü çalışmalar; ücretli çalışan ve işsiz konumda olan teknik elemanların hak mücadelesi için yolumuza halen ışık tutan değerli bir birikim niteliği taşıyor. Teknik elemanların örgütlenmelerindeki bu özgün deneyimi yaşatan TEKSEN ve TÜTED yönetici ve üyelerine saygılar sunuyoruz. Bu birikim ve deneyim, mücadele edenlerin yolunu aydımlatacaktır.

Bu değerli arşivi koruyan ve şimdi ulaşmamızı sağlayan Aykut Göker'i saygıyla anıyor, özenli çalışmasıyla kitabı hazırlayan Çetin Ünalın'a teşekkürlerimizi sunuyoruz. ■



Hazırlayan: Çetin Ünalın
Yayımlayan: Mimarlık Vakfı İktisadi İşletmesi
ISBN: 978-605-65821-6-5
Baskı: 1. Baskı, İstanbul, Mart 2018